

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Hatszor használt gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hír 1 és után 30 kr. Nagyból és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Hasenstein et Volger (Vallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod. Budapest Szervitátor 6. sz.

Nyitási díjak

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadóhivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesebb cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kolozsvártt, szeptember 10.

(?) Pár hava, hogy e helyen szót tevének a városunkban évek óta tervezett felső leányiskola érdekében s a felszólalásnak csakugyan meg lón az a látatja, hogy derék városi hatóságunk ép úgy elejtette ez évről e nevezetes intézmény fölállítását, mint a mily nyugodalmas hidegyérről nyakát szegte a most egy éve nagy lelkesedéssel fölállított kereskedelmi tanodának, melylyel egy csomó szülőt elbolondítva, most már aztán lássák az illetők, hogy — a mi a városi hatóságot nézi — miként segítenek magukon, mert ez ugyan ott hagyja őket abban a sárban, a melybe ő maga juttatta a könnyenbivőket, kik elég balgagatagok valának, és egy szabad királyi város szaván elindultak.

Am Kolozsvár városa tervez s a kereskedelmi tanoda, a város minden jóakarata mellett is fen fog állani s így — az intézet jelentőségéről nem is szólva — legalább az illető szülőkön segítve lesz, kik így nem kénytelenek a város soliditásába vetett hitüket gyermekeik sorsa összehangolításának drága árán vásárolni meg. Meg kellett érnünk Kolozsvártt, a dicsőséges uralkodás korszakában, hogy egy egész intézetet a tanerők igiten ajánlközása tart fön, melyet különben a város szűkmarkúsága sirba fektetett volna.

Valami ilyen forma kigázolás készül a felső leányiskolára nézve is abból a hinárból, melyet a mi böcs hatóságunk csak az imént, a mult havi bizottsági gyűlésen, szótfönt, egy évvel megint el akarván odázni bár a kellő lépések megtételét is, melyeknek eredményeül aztán elvégre valahára kilátásunk lehetett volna az intézet fölállítására is.

És a mi a legszebb a dologban: a kérdés annyira elő vala a Fröbel-egylet és a közoktatási miniszter részéről tett intézkedések, s illetőleg biztos ígéretek révén készítve, hogy a városnak épen csak a száját kell vala kitátnia, hogy a sült galamb bele repüljön s ime, azt is meg kelle érnünk, hogy még erre a száj föltátra sem jutott idő, mert még a mi elő volt készítve, az is fölháztatatlannal maradt. Pedig hát, a nyári semmittevés sasonja alatt, ha egyéb nem: az asítás is rávihette volna az illetőket erre a fáradtságos actusra.

Különböb haggyjuk a recriminációt. A mulasztás, a mennyire lehetett, pótolva van; az ügy ismét tanácskozás alá vétetett s ha nem is a tulajdonképen illetékes testület: a városi bizottság kebeleblől, de a szakosztály s illetőleg közigazgatási bizottság révén mégis csak meglesz a fölterjesztés a közoktatási miniszter urhoz, mely egyfelől a Fröbelegy-

let gyermekkertészno-képezdéjének eddig jutottott állami segély-pénz egy részét kívánja a már az idén megnyitandó felső leányiskola javára kieszközölni; másfelől pedig a tantervet mutatja be a miniszternek, hogy helybenhagyása mellett már a jövő október havában folyamatba vétethessék.

Nem kívánunk ezuttal a dolog ama formai oldalára reflectálni, melynek a nyilván kiséss elhamarkodva ellátott ügygyel szükségkép járnia kell, mert bár teljes megnyugvással vagyunk az illető szakférfiak belátása és szakértelme iránt, némi aggodalmat mégis kell táplálnunk, arra nézve, ha, ily rögtönözve intézetként az ügy, jutott-e idő a tanterv s a berendezés eléggé alapos meghányására és vetésére? De mindenesetre óhajtanónak tartjuk, hogy a most rögtönzött felküldendő előterjesztés előnyös sikere esetén, bár utólag visszatérleltessék a kérdés az illetékes forum: a városi képviselő bizottság elé, hol aztán az intézet szervezésének és berendezésének sok igen nagyfontosságú ága és kérdése, hogy a városi hatóságunk alá vétessék.

A mi eddigi leány-nevelésünk ugyanis — a látszat utáni örökös kapkodás bolyegét hordá magán. A kirakat-rendszer teljes virágzásban volt. A külső máz és csak a külső máz volt a lényeg, a benső tartalom ugy szólván semmi figyelemben sem részesült. Egy kis francia, egy kis német nyelv, a szűz imájának elbillentyűzése; két három (szemérmesebb) istenség a görög és római mythológiából s valami kicsi az irodalom felcsinés ismeretéből, nő, meg néhány paragrahus bemagolva a természettanból, hozzá az ügyes bókolás és kecses tánczolás s kész volt a „nagyvilági delibölgy” — holott nekünk a poigári családias élet számára kell lányainkat neveltetnünk, a nemes, hazafias erzelme és elhatározások értékes tartalmával éltatva.

Az intézet vezetésének nagyfontosságú kérdése hasonló körülmekintést és alapos megfontolást igényel s bár tudjuk, hogy a szakosztály e tekintetben is huzamos vitát folytattott, de azért még is óhajtanunk kell, hogy ez ügy ez ága is a nyilvános discussio tárgyává tévessék, mert az intézetnek ugy szólván egész jövője és iránya függ e kérdés minő eldöntésétől is.

Szóval igyekeznünk kell, hogy az ügy idáig való történetében nyilvánult tévora kapkodás elvégre a higgadt megfontolásnak s nyugodt ügyintézésnek engedjen helyet; valamint igyekeznünk kell arra is, hogy a törvényes formáknak a szükség kényszerűsége által szenvedett sérelme utólag legalább helyre-pótolassék, hogy aztán az egész ügy kellő medrében nyerhesen végmegjldást.

— Én is veled megyek! kiáltottam fel melő ülve a kocsi.

E kirándulás csak ketteskén, gyönyörrel töltött el. Mennyi elbeszélni valók volt Adilah-vall mennyi kérdezn valója menegyzőmet illetőleg! Csakhamar kiértünk a városból a főútra. Bizalmas osovégés közben haladtunk tova a folyó mentén; balról hullámszerűen tért el a széles rónaság, mely a puszták arányló színében vesz el s megtörni látszik a pyramisok lábainál, mint egy elnyomatva ez óriási kötömbök által. Egyetlen sétált sem láttunk; a távolban egy-egy felkák vagy felal-né tűnt fel, fején vizes kőrővel; egy-egy számár, hátán gabnával telt zsákokat emelve, s lassu léptekkel ügetve tova. Néha valamely sárból épült falu szélén, egy roskadozó kastély homlokzata, melyet szürkült falai s avult kinézése után itélve, inkább lehetett volna egy romhalmaznak tekinteni.

A nap épen leáldozóba volt, a láthatár bíbor-fénynyel öntve el, s megaranyozva a pálmákat csúcsait; danabiehek könnyed sikamlása meteső kereszttel a folyót. A parton fehér bibek, hosszú lábú rózsaszín flamingók ropkedtek s gószoltak a dús fűben. A napnak ez órája, mely az itt oly rohamosan beálló alkonyal határos, am-bár megtartja még a nappal világosságát, mégis enyhébb s halványabb színezete által sokat hasonlít az est méla bájához a titokzatos költőiségéhez. Könnyed, párátszerű köd burkolja el a távoli vidéket; a tárgyak körvonalai kezdenek elcsúszni kiemelkedni, s az ég kéjke, mely sötétebbé látszik válni, mintha előre készíteni akarná a csillagok bársony ágát.

Annaira bizalmas együtt létünk közben egészen átengedték magukat a csend és nyugalom

Föntartjuk jogunkat, hogy annak idején tüzetesen hozzászólhassunk a kérdés most csak általánosságban érintett s netalán más ágaihoz is.

— Gróf Andrassy Gyula — mint az „Ellenőr”-nek írják — valószínűleg szeptember 25-kén adja át a külügyi hivatal utódjának báró Haymerlenek. Ugyanakkor történik meg a változás báró Orczy Bélát illetőleg is, a ki a királyunk oldala melletti magyar miniszterségre lesz kinevezve s a kinek mostani helyére Kállay Béni ur fog lépni, mint külügyi államtitkár. Dóczy udvari tanácsos és Péchy udvari titkár urak megmaradnak eddigi állomásaikon. Mindezen változásokat megelőzi a Bismarck herczeg látogatása, mely — alkalmasint — 20-dikán lesz. És megelőzi egy közös tanácsülés, ő felsége elnöksége alatt, szeptember 23-án, melyre hazaérkezik — via Páris — Tisza Kálmán kormányelnök ur is. Gróf Andrassy Gyula azonnal haza fog utazni és birtokában merad mindaddig, míg a magyar főrendiházban érdemleges ülések nem lesznek, illetőleg a mig a delegationalis idény nem kezdődik. Lehet azonban, hogy feléaz Budapestre már az országgyűlés kezdetén, hogy bemutassa magát a szabadelvű pártkörnek, mint új tagot. A ki őt látta, mind azt mondja, hogy jól néz ki s olyan vidám, mint az iskolagyerekek, ki néhány nap mulva megszabadul a tanteremtől s kedve szerint járhat hegyen s völgyen át. Tegnapelőtt egy levelet kapott Salisbury lordtól, ki a legszívesebben modernban fejezi ki sejoalátát, hogy megszűnik között a hivatalos érintkezés, melynek értékét, épen mert szavahihető és férfias jellemű egyének kapcsolata volt, az angol külügyér nagyrabecsülte.

KÜLFÖLD.

A cabuli catastropháról részletes hírek érkeztek, melyek az esetet igen rémesnek tüntetik elő. Az angol követ, személyzeve és a katonai kíséret megöletett. Az angolok bősileg védtek magukat, s hosszú késéggel beestett hanc után a túlérdekelt lett a áldozatai.

Sir Louis Cavagnari, az afgán háboru alkalmával oly kitűnőnek bizonyult diplomáciai ügygőz s jelenleg Anglia követe az emir kabuli udvaránál. mint a Nat. Ztg. emlékeztet, f. évi július 24-én tartá ünnepélyes bevonulását Kabulba. A zenekar a God save the puenet járszá s tizenhátszerez üdvölvös dörögött el, midőn a követ gazdagon felkantarozott elefantján a Bala-Hissar kapu át bevonult. Az emir főhadvezérét s miniszterét küldő a követ üdvözlésére. A fogadás tüntető szívélyessége, mint látszik teljes biztonságba ringatta az angol követet. Bár tudta, hogy még sok nehézség várakozik reá, azt re-

varázsnak s kedvünkre osovégre, hogy kipótoltuk az elmulasztottat. Védve érezve magunkat minden idegen tekintet, vagy találkozásától, fölhajtottuk volt fátylainkat. Eként értünk el egy kis öbölhez, mely kikötőül szolgált a hajósoknak. A parthosszában kikötött bárkákon egész sereg kék vitorla-vászon rongyokba öltözött gyermek játszott, benger-között félig meztelenül. Egyszerre Adilah felsikoltott:

— Mi bajod? kérdeztem ijedten.

— Ott tul, az egyik csolnakról egy gyermek a vizbe bukkott.

A megriadt apró had, rémülten futkosott alá s fel a parton, jajveszékelésbe törve ki. Megállítottuk a kocsit. Leszálltunk. Adilah csaknem esztét vesztve fordult könyörögve szolgálhoz, kik szájátva néztek minket. Arabs nyelven ismételttem nekik, hogy egy gyermek mindjárt a vízbe ful. Sem háromór, sem futár nem mozdult helyből. A jajgatások fokozódtak; a szegény kiskike ösztönszerűen küzdött a habokkal, de könnyű volt előre látni a borzasztó kimenetelt. És semmi remény a segélyre, midőn egyszerre az útegy kanyarulatánál szerencsére egy lovag tűnt elő. Kiáltásaink, késéggel beestett hívó intésaink által, figyelmessé téve, sietve tartott felénk.

— Egy gyermek belehal a vízbe, szölt Adilah, kezével a kis Fellah felmutatva, ki igyekezett fantartani magát a víz színén.

A lovag anélkül, hogy időt vett volna a fölleltre, egyetlen ugrással a folyónál termett s behatolt lovával a vízbe. Csakhamar láttuk, hogy megragadja a gyermeket, ki görcsösen fogódzott bele, mint az utolsó menedékbe. De a folyam e helyen annyira sebes, hogy a ló egyszer bemenve, egy léptéig, mintha nem tudna erőt venni az

mélte, a mint a követség egy tagja nem rég a Timesnek írta, hogy „az emir s az afgán nép nem fog a multak felett töprengeni, s hogy nem fogják megbánni, sem pedig bizalmatlansággal fogadni a brit tiszték jelenlétét az országban.” — A kabuli ünnepélyes fogadás arra lett volna hivatalva, hogy elhallgattassa a pesszimistákat, kik a gandamakí békekötés tartósságában nem bíztak meg; az események azonban a pesszimistáknak adtak igazat.

Az épület, mely az angol követség székhelyét kijelöltetett, Kabul legjobb építményei közé tartozik. Két házból áll, az egyik két, a másik négyemeletes; mindkettőt oldalfalak kötik össze, melyek a közepén nagyobb tért hagynak szabadon. E házak felső építménye fából áll. A lázadó felgyújtották az épületeket, s az angolokra nézve a menekülés lehetetlen volt.

A kabuli véres esemény előre láthatólag befolyással lesz a tory kabinet állására. — A rémes eset az angol ellenzéknek ad igazat, mely helytelenít s kárhóztatta a létesült békekötést.

A technika és technikusok Magyarországon.

Hieronymy Károlytól.

(A mérnök- és építész-egylet kolozsvári szakülésén.)

(Vége.)

Mindazonáltal van azon időből egy harmadik építményünk és ez a pozsony-nagyszombati vasut, melyet 1844-től 1847-ig, tehát azon időben, midőn a continensen a vasutépítés csak a kezdeményezés stadiumában volt, kizárólag magyar mérnökök hajtották végre és pedig oly szakavatottsággal, hogy midőn néhány év előtt ezen lovasut mozdony-vasutá alakították át, annak sem vonalozását módosítani, sem bidjait vagy egyéb műépítményeit átalakítani nem kellett; és a ki megtekinti ezen 40 év előtt magyar mérnökök által készített művet, büszkeséggel fojja abban kártársai késztettségének tanúságát látni.

Külföldi tekintélyeknek volt tehát döntő befolyásuk az első magyar technikai művek alkotására.

De csakhamar bekövetkezett a nemzeti elnyomatás sötét korszaka; midőn készültek ugyan nevezetesebb technikai művek így nevezetesen az osztrák államvasut vonalai, számos utvonat, jelentékeny vízvezeték-építési munkák, de ezen munkák, csekély kivétellel, idegen mérnökök által tervezettek és hajtattak végre, mert azon időben már politikai indokok is tiltatták a hazai erők felhasználását nemcsak ezen a téren, hanem a közélet egész mezején. Így történt, hogy midőn 1867. a magyar felelős miniszterium átvette az ország kormányzatát, szervezett magyar mérnöki kart nem talált, különösen nem talált organumot a vas-

áramlaton, hogy parrot érjen. Néhány perczig nagyon meg voltunk rémülve.

A merész idegen végrelegyőzte a veszélyt s kihozta a gyermeket, lábainkhoz helyezte.

E lovag Hassán volt!

Elnémulva, a mint felismertem, Adilah-ra bízam, hogy kifejezze hálánkat. Ő igaztolt hangon, alkalmasint a veszély miatt, melyben imént forgott, francia nyelven felett, szeméit merőn reánk tüggesztve s nagyon meghajolva. A modorán előmlő feszély még növelte zavaromat.

Egyszerre e baleset okozta zavar közepette egyik elémült háromór felkiáltása, a mint kezeit ég felé emelte, tudtukra adta, hogy arcunk fedetlen van. Gyorsan leboosáztottam fátylamat. Hassán mély bak után elvágatott s én egészen levertve álltam a tölem kapott intés ily merész fel nem veszésének láttára.

A gyermek még mindig remegve és halványan, meglepetve iránta tanúsított gondoskodásunk által, csodálkozva nézett reánk.

A nagy zajra és kiáltozásra az anya is előjött „gurbi” jából. Magos, izmos s még fiatal nő volt; erőteljes, sőtét arcvonásokkal, a fellahnék szokásos kék szoknyájába öltözve. Nyugodtan, közbömbös arccsal közeledett felénk, nem mutatva sem ijedséget, sem örömet. Azt tartotta a mi meg van írva, meg van írva.

Sajnálattal fogott el visszadobni a nyomorba s szegény kis lényt, ki nekünk köszönti életét! Pénzt ajánlottam a fellahnéknak, hogy adja el nekem gyermekét. Az alku csakhamar megkötöttetett. A kis fiut magunkkal vittük a kocsiba.

Egészen fölfigatva ez események által értünk be a városba s midőn azon kert fala mellett haladtunk el, mely szomszédos Adilah-ék palotájá-

utépítőkre, mert ezen ügyeket mindaddig Bécsből, a központból, kezelésk.

Ösmertes valamennyi tagtársaim előtt, hogy milyen lázas tevékenységgel indult meg hazánkban 1867-ben a vasutépítés; vállalat-vállalat után olyan rohamos sietséggel vétetett foganatba, hogy ezen munkát meggyőzni a magyar mérnökök valóban képtelenek voltak: de nem lett volna képes a feladatnak csak saját honfiai igénybe vételével megfelelni az állam, még azon esetben sem, ha a korábbi idők örökségéül egy teljesen szervezett magyar mérnöki testületet vett volna át, mert a foganatba vett existenciánk sem állottak arányban sem szellemi, sem anyagi erőnkkel.

Bizonyára be nem következtek volna ezen rohamos építésnek szomorú következményei azon esetben, ha a magyar állam vasutjait saját hazája fiaival indítja meg és folytatja, mert számos hiba mellőzöttetett volna, mely a viszonyok nem ösmérésének róható fel; és mert akkor bizonyára nem halmoztatott volna egymásra ily módon vállalat-vállalat után, a mint ez tényleg történt. Így tényleg számos külföldi munkálkodott a magyar vasutbázis létrehozásán és a vezető polczokról hazakülfiai nem egy esetben leszorítottak idegenek által.

Ma mindez, hála istennek, jobbra fordult, az állami adminisztrációban kizárólag magyar mérnökök működnek; a nagy vasuti társulatok szolgálatában mindinkább túlsúlyra jön és érvényesül a magyar mérnöki kar; és nem is jutna már senkinek sem eszébe valamely vasut, hid vagy ut tervezésre és végrehajtására idegen mérnököt megbízni.

De nézetem szerint mindennél nagyobb horderejű az, hogy a mérnököknek az állami adminisztrációban hatásköre törvény által szabályoztatott.

Mig az előtt a mérnök hazánk közigazgatási gépezetében a hatóságoknak csak eszköze, végrehajtó, de akaratlan nem bíró közege volt, most az 1876. évi VI. t. czikk megalkotása óta, mely a közigazgatási bizottság egyik tagjának a mérnököt jelöli ki, a mérnököknek szava és elég súlyos sava van mindazon ügyek elintézésénél, a melyek szakmája körébe tartoznak, jelen van, midőn a szakmájába teendő intézkedések felett tanácskoznak, és szavazata van, midőn azon ügyek felett határoznak, sőt élsbet fölfolyamodással, ha nézete szerint, ezen határozatok czélra nem vezetők. Hasonló haladás van a vízipépítészeti szolgálat terén is, miután az 1879. évi XXXV. t. cz. értelmében az állami folyamamérnök az árvédelmi társulatok közgyűlésein és választmányi ülésén jelen lenni tartozik.

Nézetem szerint ezen törvényes intézkedések a mérnök helyzetére kiváló fructuságúnak, mert a mérnökök hivatása nemcsak az, hogy a reaja bizitt technikai műveket helyesen és tartósan hajtja végre, neki meg kell bírálai és helyes itála-

val, a kocsi ablakán bedobott jázmin ág buillott egyszerre ölembe. Adilah-val elbámulva néztünk egymásra.

— A szomszéd küldi, szölt Adilah mosolygva, ugy látszik fölismert.

Felbosszankodva, első mozdulatom az volt, hogy kidobjam a virágot, de Adilah felfogta s visszanyujtva nekem, így szölt tréfásan:

— A végén is nagyon igazságos dolog, visszazadja a kölcsönt.

A keleti udvariasság e kifejezése, mely megkoronázta kalandunkat, ugy látszott, köszönet akart lenni. Nem tudtam oly kegyetlen lenni, hogy visszautasítsam azt.

Elfogadtam a kis virágszálat.

Chimillah-ba visszatérve, meg kelle magyarázni atyámnak a kis felfogadott fellah fiu bevezetése okát a palotába. Bevallítottam neki Adilah-val tett kirándulásunkat s elbeszéltem a kis fiu megmentési esetét. Nem zímbelet megerősen. Természetesen a közbejött fátyl történetét s a lovag nevet hallgatással hallgattam.

Magamra maradv a különös találkozás emléke folyton üldözött.

A jászmin ágat szemlélve nagy felindulást éreztem. „Visszazadja a kölcsönt”, mondta Adilah. Többé nem tagadtam el magam előtt, kétséget nem szenvedett, ő tudja bizonynyal, hogy a moncharatieh-nél történt gyönyörű csiny elkövetője én vagyok! . . . valamely kis nyílason alkalmasint, melyet elrejtett előttem a sűrű lombozat. Bármily himagyarázatlan volt is e rejtély, még is el kelle fogadni, hogy ugy van, dacára a nagy bosszúságúnak, melyet okozott.

(Folytatása köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A HERCZEGNŐ HAZATÉRÉSE.

REGÉNY.

Írta:

VINCENT JAKAB.

Második rész.

(Folytatás.)

I.

Mártha! egy felhő egem tiszta azurján! Hassan, a szerencsétlen száműzött, kit megakartam menteni, nem hagyta el Kairót. Fölfedeztettem, veszélytől fenyegetve, bár a meg gondolatlan, ember alkalmasint nem adott hitelt levelemnek s már most ismét kinez esztelen tettem emléke, melyet irányában elkövettem volt. De ez egy egész történet, s el kell beszélnem neked elejétől végig.

Már több egy hetinél, hogy nem tudtam egy perczre is szabadulni Hosenah körmei közül s kikerülni előzékenykedéseit.

Végre tegnap, azt adva okul, hogy dolgom van a városban, megszöktem tőle. Adilah-épen felkészülve találtam, hogy szokott magános sétakocsizására induljon a Nilus partjához.

tet képeznie egyuttal arról is, vajon a töle kívánt mű meg fog-e felelni azon gazdasági céloknak, melyek általa elérni kívántak. Mindenki jogosan elítéli azon építést, a ki egy építési műreket állít elő, annak számára, a ki csupán egy egyszerű lakó házat óhajt bérni, csak ilyennek költségeit képes fedezni. Mindenki elítéli azon mérnököt, a ki valamely vasutat helyesen és tartósan ugyan, de oly fénys kiállításal állít elő, hogy ezen vasut a bafektetett tőke kamatait nem fedezi.

Hogy a nagyközönség is így fogja fel feladatunkat, azt a tapasztalat mutatja; mert ha a mérnök valamely építményt az eléje szabott, de nem helyes program alapján hajt végre; és a mint ezáltal meg nem felel; a mérnököt ítéli el, noha neki a háta: program megállapítására semmi befolyása sem volt. És azért a technikusok feladata nem szorítkozhat csupán a végrehajtásra, hanem kell hogy figyelembe kiterjedjen a tervezetek és azok programjának szellemi contentióra is.

Ezen befolyás a megyei adminisztráció terén el is érte azon törvények alkotása folytán, melyeket fennebb említettem, de nem értük el egyáltalában az országos fontosságú technikai ügyek körül.

Ott, hol a technikai művek nem az állam, hanem magán személyek vagy részvénytársaságok által hajtattak, azoknak tervezésével és végrehajtásával egyes, kiváló tehetségek szakemberek bíztak meg. Ezen példa, mely Angliában már is divatban van, lebegett gróf Széchenyi előtt, midőn a lánchíd építésével egyike, a Tiszaszabályozás kérdésével egy másik európai hírszakembert bízta meg.

De a hol a technikai nagy művek az állam által hajtattak végre, és a technikai tevékenység élők és sokoldalú, a nagy technikai kérdésekben oly módon intézése lehetetlen; lehetetlen már azért is, mert ott, hol a technikai tevékenység kiterjedése az állam, olyan magán mérnöki kar, mely nagy művek alkotása mellett képződik, nagyra nem lehet. De lehetetlen azért is, mert a rendelkezési állami hatóságok saját felelősségüknek fogva az egyes ügyek elintézését discrecionalis hatalommal másokra is legyek, ezek bár a legkiválóbb szakemberek, nem bírhatják; az állami pénzek elszámolása és a végrehajtás ellenőrzése körül szükséges formák megtartása, ezen esetben is a hatóságok felett oly hosszadalmas discussió fejlődnek ki, hogy az ügyeknek gyors elintézése oly módon teljesen lehetetlenné válik. Ki lévén zárva annak lehetősége, hogy az állam egyes nagyobb építményeit esetleg-ese szerződött mérnökök által hajtassa végre; ezen építkezéseket csak állandóan, szolgálatban álló egyének által végeztetheti; de ezen esetben a technikai értelemből és tapasztalatnak az országos technikai kérdésekre való befolyását nem látom biztosítva az által, ha az illetékes hatóságoknak magasabb állomási technikusok által töltöttek be; mert ezen állomások helyes betöltése nemcsak technikai szakírómeret igényel; és éppen úgy, a mint teljesen indokolatlan elítéltek, hogy technikai szakírómeret mellett a közigazgatási ügyekben ne lehessen jártassággal bírni, úgy viszont a technikai szakírómeret még nem biztosítja a közigazgatásban való jártasságnak. Ezenlőleg ha a magasabb állomások technikusokká töltöttek is be, nem következik, hogy a technikai szakírómeret és nem inkább a közigazgatási ügyekben való jártasság lesz mérvadó az egyének megválasztásánál. Nézetem szerint csak úgy lehet a technikai jártasságnak és tapasztalatának az országos ügyekre való befolyását biztosítani, ha ezen célból egy külön szervezetet alakítunk, melynek tárgyalása és megfontolása alá bocsátatik minden országos technikai kérdés. Csak hogy ezen szervezetnek nem szabad bürocraticusnak lenni, mert a bürocraticusban mindig a formákban való jártasság, és nem a szakértelem emelkedik tulajdonra.

Más államokban is előállott szükség az annak, hogy egy ilyen országos technikai forum alakítására, és a kérdés mindenütt egy központi tanács felállításában találta leghelyesebb megoldást.

Már 1873-ban felhívtam volt tisztelt tagtársaim figyelmét egy központi tanács alakításának szükségére, midőn a mérnökökkel 1873 évi october 11-iki egyetemes szakülésen tartott felolvasásában az állami közmuveltségi központi igazgatásról értekeztem. Ösmertem volt ezen értekezésben különösen a francia conseil des ponts et chaussées szervezetét és hatáskörét; és röviden vázoltam azon előnyöket, melyeket az ilyen szakbizottság működéséről jogosan várni lehet.

Engedjék meg tisztelt tagtársaim, hogy az akkor már elmondottakat részben ismételjem, részben némelyeket bővítsm.

Mindenekelőtt ki kell emelnem, hogy ezen szakbizottság felfogásaim szerint nem határozó, nem intéző, hanem bírói organum lenne. Hivatása lenne az országos nagy technikai kérdéseket tanulmányozni, megvizsgálni és azokról véleményét adni. Nem lehetne pedig nézetem szerint ezen bizottság intéző organum, mert nem lehet mai állami szervezetünk mellett az intézkedési jogot egy testületre bízni, mert testületnél a dolgot természete szerint a felelősség teljesen elvész.

Mindazonáltal lenne ezen testület vélemények elegendő sulya, mert semmi kormányhatalom sem fogná az ország legjelesebb szakembereinek írásban adott véleményét egykönnyen mellőzni.

Hogy pedig független legyen ezen testület véleménye, annak elegendő biztosítékát látnánk abban, hogy tagjai szükségesszerűleg is változtatlanok, a középítészeti és vasuti felügyelők lennének, kik ezen állásra kinevezetvén, egyuttal eme tanács tagjaivá válnának.

Ezen műszaki tanács nézete szükségszerűen meghallgatandó lenne minden az állam költségén végrehajtott nagyobb építkezések tervei, oda lennének tehát utalandók az út, hid, víz és vasúti építési tervek, mindazon tervekről csak műszaki tekintetben adna ezen tanács véleményét, mert ha egyszersmind adminisztratív természetű kérdésekkel foglalkoznék, az intéző hatóságokkal jönné minduntalan összefüggésbe.

Ezen középítészeti tanácsnak szervezete, hatásköre, éppen úgy törvény által lenne megállapítandó, a mint a végrehajtó szolgálatban törvény szabályozta a mérnökök hatáskörét.

De ha mindez meg is történik, arra, hogy mi mérnökök, elfogadjuk a nézetünk szerint miniket jogosan megillető tét, mulhatatlanul szükséges, hogy karunk, hogy az egész mérnöki testület magának tekintélyt, tisztelést vívjon ki; szükséges, hogy a szakkérdésekben való illetékeségünket és pedig szakmánkat illetőleg kizárólagos illetékeségünket előismerje. Ezt első sorban tagjaink képessége, műveltsége fogja kiküzdni; de ezen kívül szükséges erre, hogy a testületi szellem közöttünk jobban, nagyobb fokban kifejlődjék.

Hátha fogjuk óhajtatni, hogy mint testületet, mint oszálty tiszteljenek, a míg egymás iránt nem vagyunk méltányosak.

Meggyőződésem szerint, azon bajok eredete abban van, hogy a mi szűkebben vett mérnöki társadalmunk nagyon fiatal. — Alig számít többet hét évnél, mert hiszen 1872-ben még a legnevezetesebb technikai állásokat idegenek foglalták el.

Ezen rövid kis idő alatt nem tanultunk meg valamely szaktársunknak fölünyét elősmerni, és minthát a nagy közönség látja, hogy a mérnök nincsen elősmernéssel saját szaktársaink munkálkodása iránt, mi természetesebb, mint az, hogy semmibe sem veszi az egész kart.

Ha mi azt akarjuk, hogy jobbainkat tisztelje a nagy közönség, legelőbb magunknak kell őket tisztelnünk.

Nekünk az egymást méltánylásban álló erényt különösen kell gyakorolnunk, mert sok minden nehezíti a testületi szellem kifejlődését. Ugy, hogy először is a legfontosabb tényezőt említsem, nálunk valóságos mániává fejlődött, hogy ifjaink tanulmányaikat külföldi intézetekben végzik. Minden őszszel valóságos népkivándorlás indul meg a zürichi, carlsruhei, müncheni s. a. t. tanintézetekre. Hogyan fejlődjék ki ezen különböző tanintézetek tanítványai között a testületi szellem, midőn mindnyájan tudjuk, hogy a barátságok az ifjú korban kötődnek.

Nem annak vagyok én ellene, hogy a kiváló tehetségek tanulók ne látogassák a külföldi intézeteket. Sőt ennek igen nagy hasznát látnám, de kárát látom annak, hogy ifjaink összes technikai tanulmányaikat a külföldön végzik.

Hiszen már maga az nagy hátrány, hogy a fiatal ember éppen azon időben, midőn az ifjúból férfi fejlődik, életének ezen nevezetesen, sokszor jövőjére elhatározó, szakát a külföldön idegen társadalom befolyása alatt tölti el és mit nyer e sorba? Talán jobb tanítási rendszert? bizonyára, a mennyiben az előkészítő tanulmányokról van szó, nem. A mennyiben pedig gyakorlati tudományokat tanul, költögetnek; hogy ezen tudományokat nem a hazája, hanem a külföld viszonyaira alkalmazva sajátítja el, midőn a külföldi intézetről visszatér, a szakmájába vágó hazai ügyekben teljesen tájékozatlan.

Elmultak már azon idők, midőn fiatalaink kénytelenek voltak a külföldön keresni az oktatásuk azon teljesességét, melyet itt nélkülöztek volna. A műgyetem tanárai szakképességét mi tudjuk legjobban megítélni, és meg vagyunk győződve, hogy egyik vagyunk annak előismerésében, miszerint kitűnő képességeik zalogát adják annak, hogy jeles technikusokká nevelnek.

Hasunk tehát mindegyikünk a maga körében oda, hogy a külföldi tanintézetek ezen tömeges látogatása szűnjön meg; és politotechnikai tanárbarátainkat hívjuk fel, hogy a maguk részéről vegyessenek egyenesen gátot az által, hogy a külföldi műegyetemen végzett tanulmányoknak a hazában hivatalosan elősmert képesítvényi jogosultságok ne adassanak. Meg fog ezáltal szűnni azon visszasság is, hogy most határozottan minden képezik magukat a mérnöki pályára, mint a hányan ezen szakmába gyakorlati alkalmazást nyerveknek.

Van a testületi szellem fejlődésének egy másik akadály és gátja, és ez azon berendezés, hogy a mérnök mindjárt pályája kezdetétől fogva egy külön szakmába lép; lesz vasuti, vízipépítészeti, vagy útpépítészeti mérnök, és ezen külön osztályok egymástól szorosan elkülönített külön-külön hierarchiával bíró testületek képeznek.

Az innen származó bajon legtöbbet egyélti életünk segíthet, és nagy részben mir is segít. Az egyélti téren találkozhatunk mindnyájan; minden lépés, a melyet az egyélti érdekében az egyélti felvirágztatása felé teszünk, a mérnökség közös érdekében történik, valamennyiünk javát mozdítja elő.

Itt az egyélti tárgyalásaiban gyakoroljunk egymás felett kritikát; itt vitassuk meg a napi technikus kérdéseket; ha egymást kölcsönösen megértjük, ha a nagy kérdések felett nézeteink a kölcsönös észmérésre utján tisztulnak, a megállapodnak, e nézeteknek kifelé is érvényt fognak szerezhetni.

Ha tekintetbe vesszük, mi volt a magyar mérnökségnek helyzete most negyven évre, és összehasonlítást teszünk az akkori és mai viszonyok között, de tovább megyek, ha összehasonlítjuk helyzetüket, milyen volt az 1872-ig, és milyen az ma, a haladásnak oly nagy útját constatalhatjuk, hogy abból erő, bátorságot merithetünk a jövőre.

Még csak 1867-ben is a magyar mérnökség legfő törekvése volt, hogy szolgálatait hazája elfogadja, hogy a hazában honfaink nyervek alkalmazást. Ma ezen első jogos kívánságunk teljesedésbe ment; mert addig, míg ez országot saját nemzete fogja kormányozni, lehetetlennek tartom, hogy a mérnöki munkálatok végrehajtásánál ne a magyar mérnökséget vegye igénybe.

Igaz, hogy a felmerülő nagy technikai kérdések megoldásánál nem a magyar mérnökség véleményében talál meggyőzvést nemzetünk; de lehet-e ez másként, midőn évtizedeken át megadták, hogy rendkívüli munkálatok, rendkívüli horderejű kérdéseknél a külföldi tekintélyt vették következően igénybe.

Hogy meggyőzzük a nemzetet arról, miszerint e kérdések megoldására mi is képesek vagyunk, csak egy út van, és ez abban áll, hogy eszménket annyira tisztázzuk, miszerint azokat mindenki helyeseknek, észszerűeknek elismerni kénytelen legyen.

Egyik legjobb eszköz és tér erre egyetünk; és ezért ápoljuk, erősítjük azt közös akarattal egyetértve, és el fogjuk érni célunkat, mely utóvégre abban áll, hogy szeretet hazánk javára mindenünk táhatsága szerint közreműködésessék.

Az occupatio.

A novi-hazári megszálló csapatok előnyomulásáról a hivatalos és magánhírek tegnapielőtt délig terjednek. A Csajniczából elindult hadoszlop akadálytalanul megérkezett Han-Kovacschoz, mely a Csajniczból a Kovacs-hegységen át vezető hegyi ösvény mentén fekszik 1300 méter magasságban. Onnan az út csaknem ezer méternyi-re folyton lefelé megy. Csapatunk az első hat óra alatt meglehetősen nagy és nehéz útat tettek s fásáldalmaikat a táborban kipihenve, valószínűleg tegnap reggel folytatták útjukat Plevje felé. Az előnyomulás Kilics vezérőrnagy parancsnoksága alatt következő rendben történt: Elővéd a 44. Albrecht főherceg gyalogezred egy zászlóalja volt; a jobb szárnyon a 25. vadászszázalék, a balon a 44. gyalogezred egy szakasza, a centrumban a 44. ezred többi szakaszai, két hegyi őtég s a 41. gyalogezred haladt.

A menet a meredek hegyi utakon rendkívül nehéz és fárasztó volt. Az utakat csapataink csak részben javították ki. A hegyeket mindenütt sűrű erdővel borítja; nagyobb részt fenyves, mely néhol valóságos őserdő. Menet közben a csapatok sok helyen erdőgátat vettek észre. Ez égesek kétségkívül szándékos és rosszakaratú gyújtogatás műve. Mint Rogaticzából táviratja, a Romanya Páncsai keleti löjtőjén, az ut közelében tegnapielőtt óta nagy erdőgát pusztult, mely oly mérveket öltött, hogy az utat legalább rövid időre használhatatlanná tette s a forgalom és katonai csapatszállítás félbeszakítása vált szükségessé.

Burjak-Han-Kovacschoz szept. 8-án déli 1 óráról táviratja: „Hat órai menet után, mely semmiféle módon meg nem zavartatott, a csapatok 12 órakor Han-Kovacschoi táborba szálltak. Az összehúztatás az oldalvédől a fölötté kedvezőlen talaj daczára h-lyreállítatott. A török csapatok, melyek eddig Karala-Gorodot megszállva tartotta, csapataink megérkezése előtt eltávoztak. A polgári lakosságból csak fölötté kevesen mutatkoznak, de ezek barátságos magatartást tanúsítanak. A tegnapielőtt érkezett tudósítások igen megnyugtatók. — Plevje lakosságának izgatottsága hír szerint megszűnt s így remény van e hely békés megállására. Würtemberg herceg a hadoszlopot idáig elkísérte s innen Csajniczába tért vissza.”

A kabuli katasztrófa.

A Router-ügynökség a kabuli katasztrófáról Simlából szombatról keltezve a következő első hiteles tudósítást közli: „Csütörtökön késő este egy a gyors postával utazó Gilai-futár érkezett Kabultól Ali Kheilbe és az ottani politikai hivatalnoknak Conolly őrnagynak jelnté, hogy több afgán ezred, mely a városban összegyűlt és bátratlósok zsoldját követelte, Kabulban megtámadta az angol követet. A követés kísérlete védelembé helyezte magát. Nemsokára, midőn az alkirály a hírt meghallotta, az Alkheilyben állomásozó Massy századosnak megparancsoltatott, hogy haladéktalanul nyomuljon a Sutaryáédon-szeres ellen. Roberts tbnok utasított, hogy a Pennár szorosa menjen és Kabul ellen nyomuljon, míg Stewart tbnok utasított, hogy tartsa Kandahart. A kandahari vonalon lévő összes angol csapatok e helyen és a

Heiber szorosa-ban fognak összpontosítottatni. A brit csapatok lényegesen megerősítettnek és Dsellabad ellen fognak operálni. Conolly őrnagy tegnap éjjel megsérült a magától az emirtől érkezett levelek lényeges tartalmát. Ezek megerősítik az eddigi híreket, de hozzá teszik, hogy a csősélek csatlakozott a lázadó ezredekhez és kifosztogatta és elpusztította az emir arsenálját és kőzetleiteit. Később a követség tulajdoni erővel megtámadtatott. Az emir kijelenti, hogy a lázadás által tökéletesen meglepetett és iparkodik azt elnyomni. Daoud sah tábornokot küldé Cavagnari őrnagy segítségére, de a tábornok lerátatott lováról és a kapott sebek következtében halálán van.

Sőt az emir egyik fiát küldé a kabuli kormányzóval és más befolyásos személyekkel, de a csősélek megfékezhetlen volt és a támadás a követség ellen az egész szardán (szept. 3.) át tartott, mire az épület kigyuladt. Egy négyről keltetett levélben az emir azt írja, hogy a legnagyobb kényszerhelyzetben van és őt is ostrom alá fogták Cavagnari őrnagy és a követség tagjainak sorsa eddig ismeretlen. Lord Lytton és Roberts tábornokok elutaztak, hogy a Seimar-szorosan átvéggyék a parancsnokságot. Az előnyomulás Kabul ellen gyors lesz és erősen fog támogatni. Baker ezredes, az alkirály katonai tanácsosa, elkíséri őt.

BELFÖLD.

(Háromszéki állapotok.)

Háromszék, 1879. sept. 7.

Sebes szárnyain az időnek nyári napjaink gyorsan tűnnek el s itt van már az ősz. A gazda vetésre készül, számba veszi földjét, az nagyon kemény, nagyon száraz, rég óta nem kapott egy csepp esőt is, gabonáját nézegeti, az nagyon kevés, a különös időjárás miatt öntése szük vaia, kalangyája ritkán adott oly keveset, mint most Számitgat az iparos is, hogy valjon, miből miként fogja fenntarthatni üzletét, mert ugy tetszik, hogy az meg kezdett gyengülni, nincs megrendelő, nincs vásáros ugy mint máskor. Aggódva néz egy hosszú év kiadásainak elébe a gyermekeket neveltető szülő is s csüggedt fővel tördök a felett, miként szakgatják szét a mostani idő kedvezőtlen viszonyai legszebb reményeit. Így tördünk, így tűnődünk mindnyájan észrevétlen nyomassa alatt az időnek, mely az egész termő évszak alatt oly különösen tartá magát felettünk. Május eléggé kedvező volt, gazdag termékenyítő esőkkel s dus életnek indított mindent. Junius közepétől kezdve általános szárazság uralkodott, melyet csupán kétszerszakaszatok meg egy-egy nagyon várt eső. Július 5-6 körül, fájda om! némely helyett ekkor jéggel s anguszus vége felé, s a folytonos és nagy szárazságban is mindenféle gabonánk oly erőteljesen fejlődtek s ugy néztek ki, hogy mi a legdagadabb termésre számítottunk. Azonban nem így lett, szálaban erős, nagy és szép gabonánk kevesebb szemet ad, mint máskor adott s e szomorú állapotban az a legszomorítóbb, hogy nem tudjuk miért. A hol jég járt július 5-6 körül, ott avert a szemből, de a hol nem járt jég, ott is keveset ereszt a gabona, mi lehet az oka? Nagy veszedelme volt ez évek itt a temérdek mezei egér, valóságos pusztító hadjárat ez maig is rajtunk; tudok elég esetet arra, hogy 100 kalangya helyett 10 kalangya zabot aratott a gazda, azért mert szép gazdag zabjait az egér megetté! Sedi a folytonosan töröküzünk, sarjunkat, mindadituk; meg fogja enni majd az elvetett őszi magot is. És mi nem tudunk ez bizonyu bajon semmit segíni. Nem oknéküllő a tördök gond, mely uralkodik rajtunk s a csüggedés, mely jövő iránti reményeinket is fojtogatja.

Közéletünk ilyen szomorú viszonyok alatt természetesen, hogy nem valami pezsgő, örvendő lelkesült. Jönnek-mennek kiváló derék férfiak, tudomány, közmuvelődés emberei, karjainkon keletke hordozzunk őket, lelkesülve velők utánok mennünk, örvendezve üdvözlünk, útjukot virággal bintünk; baj! de erre jobb idők kellene! Közelget a kiváló s kitüntető szerencse: a gazdasági gyűlés Sz.-Györgyön, és itt még semmi mozgás, semmi előkészület, a vidék alig tud róla, nem beszél, nem tudakozdik felőle senki; baj! mert arra is kedvezőbb idők, gazdagabb évek volna-nak jök!

Politikai életünkben sincsen semmi, a mi örvöztetne, mozgatna, a szellemhez szólna. Sajátképpen nincsen is itt politikai életmozgás semmi; mert az a furcsa ellenségeskedés, mit egész Háromszékra most talán egyedül a „Háromszék” képvisel, s az sem tudja miért — az nem politikai életmozgás. — Maga közigazgatásunk is oly szelid, oly zajtalan csendes, és szerény, hogy ha nem volna az azok az átkozott kiáltó kövek, melyekkel némely község utrázást azért rakja meg, hogy minden ott járó szekér és ember összetörjék, azt kellene hinnünk, hogy közigazgatásunknak vacatioja van.

Még a társadalmi élet derithetne kedvező világot, borongó viszonyaink között. Ugy de a társadalmi élet élénk eleven s ragadó mozgásának is a feltétele pénz, kedvező életviszonyok, bővség, gondtól ment szabadsága a léleknek, — minde erre pedig jobb idők, jobb évek kellene, mint a mostani.

Ily kedvezőtlen körülmények között nincs

semmi, mi annyira áldásos befolyással lehetne, mint a munka; a székegy azt mondja itt: ne hagyj magad! iparkodjál! Pótolja meg minden ember: valami olyat, miért pénzt szokott kiadni, maga készítse meg, furjon faragjon, írjon, csatázzék, kinek a mint adak az Istenek; hátha az elevenen fölpezsdülő munka zajától s melegétől szétoszlik a felettünk elterült borm, s új világossággal derül ráuk a jövőnk napja. — Dolgozzunk, iparkodjunk minden terén a közéletnek — s akkor, kétségkívül, jobb éveket, jobb idöket érünk.

Levelező.

Nagyszebeni apróságok.

A „Tageblatt”, dühös megjegyzéseket bocsátva előre, mint: Burleske, Persiflage, Delirium, Chauvinismus — igazi német szók! — a „Kelet”-ben megjelent cikksorozat három utolsó folytatását — „legveszedelmesebb ellenségünket” illetőleg — első helyen közli, mint mondja, szöszszerinti fordításban.

Igen sok fordítást olvastam s hasonlítottam már össze az eredetivel, de ily nyomorultat, minden bírálaton alúl, soha életemben nem láttam! A fordító, ugy látszik, sem magyarul, sem németül nem tud! „A nap, mely sugaraival melegít”, nála a m. Der Tag, welcher... erwärmt, — a germanisták lassan ható mérge — das Gift der langsam wirkenden Germanisation” s mit a németországi szervezet-s anyaházak — s ezeknek hazánkban lévő telepítvényeiről fecseg a „Tageblatt” remek műfordítója, valóban több mint nevétséges! Az Erzsébetutczában lakik egy volt mézáros és tanító egy személyben: fogja meg ezt Wolff ur fordítójának: ez bizonyosan jobban szolgálná őt, mint az, ki „legveszedelmesebb ellenségünket”, noha csak egyről van szó, így fordítja: „unsere gefährlichsten Feinde”!

Szerfölött büszkék lehetünk polgárságunkra! Nem hiszem, hogy a művelt Európában oly szabadelvű esküdttszék legyen, mint Nagyszebenben! Baritu urat ismét egyhangulag fölmentették, pedig biz a mit öközlöt, Transilvania” című lapjában, nem tesz egyebet, mint fagyjölöltre tüzi az olvasókat ez iránt az istentelen, barbár, mongol magyar nemzet iránt. 1848—49-beli két oláh kémnek állítólagos „jelentését” a mi kedves „Albert Arz von Straussenburg”, ki oly sajtópereknl, hol haza- és nemzetellenes agitatorokat kellen megbüntetni, született védőként szerepel mulhatatlant, de e mellett huzza az államtól nyugdíját mint ny. államügyész s napidíját mint honatya (Risum tenetis, amici!) egy sorba állítja a „függetlenségi nyilatkozattal”, amarról is állítván, hogy „történelmi okmány”! Megdicséri sajtószabadságunkat! Ez elég, hogy magyar bonfi előtt gyanussá váljék e szabadság. S valóban! a nemzetiségek s kivált szászok, románok és rácok sajtójának garázdálkodását tekintve, e szabadság veszedelme is! Ha kenyértörésre kerülne kizitünk s e nemzetiségek között a dollog, ezt jobbra az Arz által annyira magasalt magyar sajtószabadságnak fogjuk köszönetelni. — A Baritu urat fölmentő, szabadelvűgükt zsirjában fuladozó esküdtek között ott szerepelt egy magyar is! De bocsánat! nem magyar, hanem örmény! Ivédszem annát természetesebb, mert örmény honfitársaink igazi s csaknem páratlan hazafiasággal által kényszerítettek benadnak csak magyarokat t-kieneti. Exo pmo firmat regulam. Ery kivétel fádalom! Ismerek, s ez az érdemes e köd ur. Őt külföldi német guvernante (lám igaza van Z. G. urak a „legveszedelmesebb ellenségünkben”) növelte, külföldi német tanárok oktatták, külföldi német egyetemen végzett s — német lett belőle lelkesült nyelvész! Hanem igaza van a szép Oszkárnak; ő praeuicus ember: si es Romae, romano vivito more! S N. Szeben, — oh ez nem Magyarországon van. Résziut Bukurest, résziut Bcs, résziut Berlin, résziut München fővárosát képezi e szép Szeben.

A nagyszebeni furcaságokhoz tartozik az is, hogy egy görög-keleti román kisasszony áttérését a római-katolikus hitre éppen egy római katolikus pap akadályozta meg. A mint a „szerkesztő postájában” olvastam, ezt valaki meg is írta a „Kelet”-nek; kár volt nem közölni a dolgot, mert nemzeti szempontból tekintve érdekes és tanulságos lehetett. — Az idegen papok itt csakugyan belébolondultak román atyáinkfiába: az egyik megment számkura áttérni és magyarra válni szándékozó lányt, a másik, hogy bajorországi honfitárs kirívó román sympáthiájával egyedül ne maradjon a „Telegrafulus Románus” útján s román tanítóné kéres roma catholicus növelde számára, s mivel az egy-két bejáró román lányka azt dajáni képtelen, a magyar növendékeket szelítja föl s lelk-siti a román nyelv tanulására, — a tanítóné díjazására. Igazán furcsa, nagyon furcsa! S vajjon mit mondanak ehez s a hasonló számtalanokhoz — Gy.-Fehérvárt? Mélyen hallgatnak!

r. In. I.

Lapszemle.

A „Pesti Napló”-ban Vámbéry így ír: November 2-án lesz 38 esztendeje, hogy az angolokat K. bulban oly súlyos csapás érte, mint a földön, melyről a tegnapi érkezett távirat tudósít. A szerencsétlenség minősége és okai ugyanazok, csak hogy következményei lényegesen különböztek, a mennyiben jelenleg a csapatok Angliának hatalmas északi vetélytársa, az orosz mérték és mint hosszú fondorkodásai gyümölcsét mutatja be a világ előtt. Már az angol-afgán hadjárat befejezte után egy magas állású diplomata Londonban így nyilatkozott: „Mi nem hagyhatjuk minden választ nélkül az angol sikert Afgánisztánban. Valamint az angolok hatalma, úgy a miénk is a keleten prestigio alapszik. A kabuli katasztrófának horderejét ma még nem lehet belátni, de az az egy már határozottan kitűnik, hogy a keleti kérdés még koránt sincs megoldva; mert míg itt nyugaton azt erőszakkal igyekeznek elnyomni, keleten a Hindend partjain annál nagyobb lángokban látszik kitörni.

Az „Egyetértés”-ben Verhovay így beszél. Megszólalt a „Gott erhalte” a katonai zenekar fuvó hangszerein azon a határon, melyet másfél száz éve se magyar baka, se osztrák cserepár lába nem taposott. Zord vidéken, hegyek hátán, sziklák repedéseiben, járhatlan övénnyeken izzadnak rekkenő forrásokban az emberiről katonagépezet sakfigurái. Nem az igaz katonai erőny, s nem az igaz harci szellem követelménye ez a hegymászó kaland sem. Nincs abban virtus, nincs abban becsület, nincs abban víztűzés. Ausztria megszálló hadereje a csalást viszi szurotyai hegyén Novi-Bazárba. Ezen a csaláson alapul majd joga egy nagy hatalomnak, a mely népeivel szemközt is csupán csalásból tartja fenn magát.

Az „Ellenőr” szerint csempő zenével, lobo-gó zászlókkal, vig napfényben, vig kedvvel, mint ha csak gyakorlatra mennének, nyomulnak be csapatunk a novi-bazári szandásba. Komoly ellenállásra nem akadnak. De menjen bár végbe békésen, avagy vérontással a novi-bazári szandás megszállása, a benyomulás által teremtett helyzet egy, ugyanaz és változatlan. Teljesítettük a berlini szerződést egész az utolsó jótáig. Megakadályozni Oroszország terjeszkedését, befolyásunkkal kizsírítani a muszka befolyást Keleten, fenntartani, a mennyire érdekeinknek megfelel, a Balkán félszigeten uralkodó dolgok rendjét: ez keleti politikánk alapfogalata. Ezért kellett bemennünk Boszniába és Hercegovinába. Ezért nyomultak be csapatunk tegnapelőtt a novi-bazári szandás bérései közé. Uj keleti politikánk éretelti hatalmas befolyását nemcsak az európai viszonyokra, hanem ellenzékünkre is. A vadabb fajta árnyalat próbálkozik ugyan — bár hasznalt — hogy a szenvedélyek leírjain meg magasabbra ágaskodják; de a józanabb rész mintegy meglepetve áll a kibontakozó helyzet előtt.

III. közzemény a kolozsvári árvaház javára történt adakozásokról.

Pártoló tag 1879-re.

Nm. Tisza Kálmán 1879-re fiz. 5 frt.
1879-ben belépett részvényesek 2 frt.
évi díjjal.

Sz. Szőlősy Géza 1 részvény, Csiki Mihály 1 részvény, Poszler Gyula 1 részvény, Czetz János 1 részvény. Összesen 4 részvény.
évi összeg 8 frt.

A jándékok.

Hamza Miska zenekara a „Grand Káffé”-ban rendezett zeneestély jövedelméből 14 forint, Hegedűs Irén egy ezüsthuszas, Egy kártyázó társaság 60 kr.

Vegyes ajándékok:

Walser Ferenc egy vas kutyakül- és belszerkezetét, Wincoz István a kut falazáshoz 4 székér követ, Bán István több versen 1—1 nagy kosár kukuricizát, Rauschmann Czeccilia 1 tálat tésztát és gyümölcsöt, Fegyveresi 1 kosár baccot, B. ke József 1 kosár almát, Kilin Miklós szalutát, Egy névtelen 17 font czukrot.

Az árvák számára játékszereket és azokhoz való szöveterabokat ajándékoztak: Hunwald Lipót, Hód József, Frankhs, Capó Sándor özég, Kohn, Kovács Péter, dr. Pataki Dániel, dr. Fischer Lajosné, öz. Dalchaut, Demeter József, Gajdó István, Tamási Testvérek, Gámcenzi János, Betegh Péter, Merko, Csiki József, Orelli Hugo, Joánuvics György, Keller János, Borbély János. Játékokra ajándékozt Zsigmond Ákos 1 frt. Valaki 20 kr.

Fogadják a nemes szívű adakozók mindnyájan — az árvák nevében — hálás köszönetünket, s ezek között Walser Ferenc úr azon kiváló áldozatkészségéért, hogy az árvaház részére egy vas kútát és annak felállítását önkéntesen, egészen díjtalanul volt szives felajánlani, s az árvaház telkén felállítani.

Kolozsvár, 1879. sep. 11-én.

Bán Istváné,
alelnök.

Szász Domokosé,
titkár.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. sept. 11.

— **A merovásárhelyi ügyvédi kamara** részéről közhírré tették, miszerint Bagdy Imre Székely-Keresztur székhelyvel és Ily és János volt parajdi postamester, Nyárád-Szereda székhelyvel, e kamara ügyvédi lajstromába felvették.

— **Mária Krisztina főhercegnő eljegyzése.** A hivatalos „Wiener Zeitung” tegnapi száma a következő értesítést közli: „Ő felsége a spanyol király Arcachonban időzése alatt, Mária Krisztina főhercegnő — Károly Ferdinánd fgg. — cs. kir. ő felsége és Erzsébet főhercegnő aszszonyának leánya kezét megkérvén, ő felsége aszszár és apostoli király, mint a magas uralkodó ház feje beleegyezésével ezen kérelem Mária Krisztina főhercegnő által örömmel fogadva megadtott. Reméljük, hogy a törtenendő egybekelés nemcsak a két uralkodó házat, hanem mindkét birodalom népességét is a legelőkelőbb örömmel és békével fogja eltölteni.”

— **Gr. Zichy Domokos,** volt veszprémi püspök, erdélyi nasszói birtokán vesélyesen megbetegedett. Állapota éjjel oly roszra fordult, hogy életben maradáshoz alig lehet reményt kötni. A haldokló kíváncsisághoz képest gróf Zichy Jenő táviratilag hívták meg a beteg ágyához. Zichy Jenő tegnapre hír folytán Budapesten át Erdélybe utazott.

— **Molnár Györgynek** művezetői jutalmjátskú szombaton „Rabbi Meira zsidók utolsó prófétája” című nagyhatású tragédia került színre, még pedig ezúttal először Kolozsvárt. — E darabot egy a külföld számos nagyobb színpadain, mint igen sok magyar vidéki városban a legnagyobb hatással játszották. Már ez a körülmény eléggé vonzóvá teszi a szombati előadást, mely azonban Molnár jutalmjátéka is levén, szeretjük binni, hogy tele ház előtt fog lefolyni. Ha valaki megérdemli a társulatból a közönség elismerését: az bizonyára színháznak derék, ügybuzgó művezetője, ki alig négyhavi működése alatt egészen új életet öntött színügyünkbe s kinek tapintatos, valóban szakértő, fáradságtalan működésével eddig ismeretlen fokban fel tudta kelteni az érdeklődést a színház és színügy iránt, és pedig dacára minden rosz akaratú s megértett magán érdektől sugalt agitatióknak és támadásoknak. Az ilyen működés megérdemli a legmelegebb, legnagyobb támogatást s azért meg vagyunk győződve, hogy közönségünk fel fogja használni, a szombati előadást elismerésének a derék művezető iránt kifejezést adni.

— **Váradi Albertnek,** színháznak eme fiatal tagjának, elhunyt általános feltűnést keltett városszerte; az elhunyt ugyanis erőteljes fiatal, mintegy 23 éves nő léte a dyphteritis áldozata lón. Alig néhány nap alatt ellenállhatatlanul kifejtett a veszedelmes kór s hasztalan volt az orvosi tudomány minden erőfeszítése: a még pár nappal a legvirulább egészégnek örvendő fiatal nőt a rohamosan kifejtett roszuló torokból kiragadta családja és a szótársulat köréből, melynek kardaloknál között Váradi név évek óta egyik legszebb alak volt színpadunkon. A fiatal nő férjét és két kiskorú gyermekét hagyott hátra; a kisebbiket, egy alig 10 hetes leánykát, Erdélyi Marietta k. a. azonnal magához vette. Mint értesültünk, Erdélyi M. k. a. az oly korán árván maradt csemetét örökre fogadja. Ez a tette színháznak primadonnájának amilyen nemes, egyöntetű kedélyre mutat, épen oly dicséretre méltó.

— **Moldován Gergelynek** „A szép Liánna” című népszínműből tegnapelőtt kezdtek meg a próbákat. A darabban, mely vasárnap kerül színre, sok érdekes momentum lesz; így két román, nemzeti tánc, sok szép magyar román népdal, melyeknek a szövege félig magyar félig román. A dalok között néhány igen szép eredetiség van, melyek egészen Nagy Gábor saját szerzeményei, valamint tőle van a darab összes zenéjének instrumentálása is.

— **Lapunk** tegnapi számának Munkácsy Mihályra vonatkozó híré a következőkkel igazíthatjuk, illetőleg egészíthetjük ki. Velis Simon orvos ur fiát nem Károlynak, hanem Kelemennek hívták s Munkácsy tőle a pénzt nem kölcsön, hanem arcképeinek lefestésére kérte. A dolog 1865-ben történt, Munkácsy szerfölt szorult anyagi viszonyok között élt s a bécsi Belvedereben classicus műveket másolt. Velis képét először csak 2 forintért akarta festeni, de Kelemen nógatására, midőn ez már Bécsből haza jött és Munkácsy utána kellett az eltávozásakor még nedves képet Kolozsvárra küldeni, ritka szerénységgel csak 6 frt utánvételre terhelte meg a képet.

— **Beszterezőről írt nekünk:** Hogy mily szomorú kínfűvészek vannak itt mind a társadalmi viszonyoknak s mennyire sántikál az igazságszolgáltatás, ezt eléggé megvilágíthatja azon nyilvános, botrányos eset, mely augusztus 25-én történt. B. B. kisasszony, ki a mivel osztályok egyik családjához tartozik, mint árva leány gyámhatósági jóváhagyás mellett R. Lajosnéval, egy államhivatalnok családjánál volt elhelyezve, hol varrás és pipere munka tanulása mellett illő díjazásért kszot és szállásra fogadtatott fel. A megfizetett vendégszeretet csakhamar hideg elbánással lett fölserélve, mely a háziaszony által rosz-

szul felfogott s minden alapot nélkülöző szerelem-féltést gyanítatott, ki bosszúját a leggaládabb módon hajította végre az ártatlan vendég-n, kinek még tudomása sem volt a házi asszony megrementett s rosszul sugott ábrándjairól. Fennevezett nép estvélel egyszer csak méltatlan összekocznát kezd az ártatlan kisasszonnyal a háziaszonnyal, dühében neki kezd a ketélességeknek, s a védtelen leányt kezdi innen-túl jőformán ütlegetni, ki menekülni akarván a veszett portéka előtt, az utca felé futott s nyomban utána az asszony is s nem volt elég, hogy ez után többek szemelátára a leányt földre verve hajánál fogva ide s tova vonszolta, de e mellett udvarára futván egy darab közel fogható argumentumot vett elő s az ártatlan leányt a bol érhetle ütlegetni kezdte, ugyanígy, hogy a kisasszonynak fején és arczán még most is láthatók nyomai az ártatlan processusnak, melynek csak a közbejött emberbaráti védelem vetett véget, mert a feldühödött hárpának idegenek vették ki kezét közül a védtelen áldozatot, kik szállásukra vivén mosták fel ájultságából a kisasszonyt. Az ügy bíróság elő került, melynek eredménye az lón, hogy vádolt a btk. 263. §. h) pontja tekintetbe nem vétele mellett nagy bölcseséggel egyszerűen 6 frt pénzbírságban s 5 frt fájdalomdíj megfizetésében marasztaltatott el.

— **Egy bécsi bankár elfogatása.** Waldovszky Szaniszlav a Noll K. bécsi czég főnöke és társa, 38 éves, nős, e hó 6-án elfogott. Waldovszky ugyanis 10.000 frt értékű letéteményeket sikasztott el és 24.000 frt erejéig váltókat hamisított.

— **A művelt száz atyafiaknál.** A magyar történelmi társulat Erdélyben tartott nagygyűléséről és kirándulásáról visszatérő történetek épületes dolgokat beszélnek brassói száz atyafiainak műveltségéről és a magyar tudósok iránti érdeklődéséről. Tudásaink ugyanis körutjakban Brassót s annak történelmi nevezetességeit is megismerléni szándékoztak. Ipolyi Arnold püspök táviratozott tehát Brassó város érdemes polgármesterének, kérvén őt, gondoskodjék a késő este megérkező vonattal jövő tudósok elszállásolásáról. — Ha nem a magyar történetudósok, élőkön a püspökkel, de akár miféle kiránduló testületintéziyen kérelmet egy városhoz, úgy hozzá magával az illem és az udvariasság, hogy annak eleget tegyenek s legalább valakit küldjenek az indóházhoz, a ki bevezesse a város iránt érdeklődő idegeneket valami nyughelyre. Brassó polgármestere azonban nyugodtan zsebébe tette a kapott sürgönyt s gondolta, most megbosszulja magát szíve szerint a magyarokon. Este 9 óra 40 perczkor berobog a vonat a pályaudvarba: tudósaink kíváncsian dugják ki fejük s néhány konduktoron, egy pár hordáron kívül senkit sem látnak. Kérdezősködnek: nem várnak-e rájuk, van-e szállás? Senki sem tud rá felelni, azaz, hogy mindenki tudja, hogy nincs. Mit van mit tenni, veszik a pakktáskákat és az esti homályban beballagnak a városba, sorra járják a fogadókat, hogy szobát kapjanak, a hol kialakják fáradaimukat. Azonban sehol sem kaptak szótát és hiába mondják, hogy ők ezek és ezek, hogy előre táviratoztak a polgármesterhez. A jó századok csak vouagatják vállait s nem tudják elhelyezni a vendégeket, kiknek a Székelyföldre, sőt még Nagy-Szebenbe is tapasztalt szívélyes vendéglátás után képzeltetni, mint esett ez a darva közönyösség. Végre is kénytelenek voltak belenyugodni s rutba s a megérkezés utáni éjt egy kis kunyhóban, széken ülve k-lel eltölteni. A neveltetlen eljárás — a „M. H.” szerint — aztán azzal telte Brassó város határára hogy a történetész-köl azon ürügy alatt, hogy nincsen rendezve, megtagadta a levélár megtekintését.

— **Szenzációzó házasságtörési pör** Londonban, Egy házasságtörési pör, mely Londonban most van készülőben, valószínűleg roppant feltűnést fog kelteni. A nő, két férje házasságtöréssel vádol, London egyik legismeretesebb szépsége a kinek arcképe minden londoni könyvtár kirakataban látható. És azok, kik vele közelebbi viszonyban állottak és kiknek levelei a válpörben valószínűleg szerepet fognak játszani, állásuknál fogva szintén alkalmasak arra, hogy magukra vonják a közfigyelmet. Eme boldog egyike a királyi család tagja és a másik kettő lord L—gh és lord L—e, a legfelsőbb angol arisztokrácia tagjai.

— **Patti Sarolta,** a diva Adél nővére e hó 5-én ment férjhez Párisban a nálunk is ismert hegedű művészhöz Munk Ernőhöz.

— **Két nevezetes halottja van** Párisnak: Cham, a kitűnő humor rajzolója a „Charivari”-nak, s Taybor báró, egykor híres diplomata. Cham, Noé grótnak volt fia, minthogy azonban az apának nem tetszett az, hogy fia művészkedik, a fiatal Amédée gróf azt az életet követte el, hogy nevét Chamra változtatta, minthogy Noé-nak fia.

— **Polemia** San-Franciscóban. Két san-franciscói hírlapíró, tisztelendő Kallach a munkás párt részéről és Young a Chronicle szerkesztője, szóbeli polemiaiba bocsátkoztak. Kallach a vitában győzött. Erre Young, hogy bosszút álljon, a terem ajtajánál leskelődött rá, s midőn Kallach ki lépett, két revolverlövést süttött el rá; Kallach nem halt ugyan meg, de állapota nagyon súlyos. Hogy a polemia egészen amerikai módra végződjék, Kallach barátai Young szerkesztőségét megtámadták és azt színpad rombolták.

— **Szegény dadé.** A mult hét egyik éjszakáján két fegyveres haramia tört rá a töröcskei erdőszélén tartózó oláh-cigányokra. A mint rajtűtöttek az oláh cigányokra, a sítakban zajtámadt, a dadék kiugráltak, hogy magukat védelemzők — könyörgéssel. Az egyik haramia, a mint a kunyhó lakója kiugrott, rásűtötte fegyverét s agyonlőtte azt, mire a többiek megrémülve húzódtak vissza burhelyeikbe. A kunyhó balseje össze-vissza volt hányva, de a rablók mit sem táltak s megoldották a kerekét a holdvilágos éjben. Az agyonlőtt teknős cigány ismert alak volt Kaposvártól; sokszor járta a házakat, teknővet árulva, cserélve liszt és egyéb élelemért, könyörgőre „egy kis szivardarabot!” Midőn másnap a törvényszéki orvos boncolás végett megjelent, szívszaggató volt látni a halottat körülíró cigánycsapatot, kik meztelen testeikkel fedezték, könnyrel elárazották a szeretett szomszéd sátor verben ázott, sötét alakját.

— **Baba.** Egy prágai fényképésznek parányi, négy éves kis leánya, Ida, sokszor mondta már otthon, hogy mennyire szeretne a — trónörökösselel beszélni. A szerajevói tűzkárosultak javára adott hangversenyen alkalom nyílt rá, s egy jól kilesett pillanatban oda fut a leánya Rudolf főherceghez, s szeretetlejjel jőszíven nyujtja a fignek a kis tacsó kezét. A kisérlet természetesen meg volt lepe, de még jobban az által, hogy a trónörökös hosszas csevegésbe hocsátkozott a kicsikével. A lánya, miután óhaja teljesült, megelégedett léptekkel libgett vissza ámuló mamájához.

CSARNOK.

Párisi történet.

A Camea.*

(Folytatás.)

Boldog tizenhat éves lányka! Egészen gyermek még, a férfi szenvedélyek közepette, vidám tréfával viszonozva azok epedését, sohajait s a bál ótmeiben nem keresve más gyönyört a táncznál. Szerettem őt barátom, szerettem úgy, miként nem is gondoltam, hogy szeretni tudjak. Olaszországi útazásom alatt jöttem öntudatára annak, mennyire mély és legyőzhetetlen iránta érzett szenvedélyem. A távollét biztos próbjája az érzelmeknek, Olaszországban nem gondoltam másra, mint őrá; nem láttam sem Velence gyönyörű palotáit, sem Róma képtárait; nem láttam Nápolyban sem színházat, sem a Vezuvt, sem lazarionikat, nem láttam mazam előtt mást, csak is őt, az ő kedves arczát, csinos természetét, őt, őt mindig és mindenütt csak őt. Éjeim, nappalaim azzal töltöttem el, hogy róla beszéltem, hogy róla gondolkodtam, róla álmodtam, hogy leveleket írtam hozzá, melyeket aztán soha el nem küldöttem, de a melyek mégis vizgást és enyhülést adtak szívemnek. Oh! hiányosor átkoztam meg e napokat, melyeket tőle elválva kellett töltenem, e hosszú távollétel, mely éppen egy évre terjedt és e soha végződni nem akaró ügyleti dolgokat, melyeket örökösödésem igénybe vett; hanem aztán kéjelegve gondoltam arra, hogy gazdagon térek hazámra és nálul véve őt, mindazon fényvel és gyönyörökkel vehetem őt majd körül, melyet a bőség és gazdaság nyujt.

Már egy hét óta voltam ismét Párisban és hasznaltam kere-tam Annát minden felé, senki sem tudott birt mondaní hollétéről. Végre feltaláltam őt: még most is oly jól emlékszem reá, az olasz operaház egy szűt, sötét páholyában voltam, ott ált előttem, láttam csinos kis fűt, nyakát, karcsu természetét, mind ezt elárnyalva s néha fénytől elborított arczát. A báronnyal bevont parkányozaton nyugó meztelen kezében, szép virág csokrot s himzett zsebkendőtt tartott. E perczől fogva nem hallottam többé sem az énekesek hangját, sem a Rossini elbájoló zenéjét, sem azon ritélyes halk susogást s halk tapsokat, m'nek elő idezéséhez a műkedvelők annyira jól értenek, csak egyedül őt láttam, mint mindig. E fej, e nyak, e természet, ez arcz, képezte számomra az előadást, sylem rohájának subogása, midőn megmozdult, volt a letkemig ható zene. Ez elragadtatás mintegy óráig tartott; egy mozdulat ébresztett fel elmeültisémből, melyet Anna felém tett s a mely egész arczát látnom engedte; ez addig is oly szép arcz, most még tán szűbb lett; csak hogy a hajdan oly nyílt, eleven vonások, melyeken annyira kitűlt az őszinte, szelid vidámság, most komoly gondolkodó kifejezést öltöttek. E feltűnő változás volt rajta.

Azonban nem ez új arczkifejezés volt az, mi leginkább meglepett e fej szemléleténél, hanem a drága könyek, melyek azt körültekelt, a díszes öltözék fénydése, mi még az arcz komolyságánál is szokatlanabb volt nála, a haját átfonó gyöngyfűzér, és a homlokán díszlő arany pánt, melyet egy széles, nagybecsű Caméa tartott össze. Remegve csuszattam székemet közelebb hozzá s bösz szemekkel néztem végig öltözékén. Minden rajta kiválóan elegans volt; atlasz rubája gazdagon megrakva csipkével, karjain drága karperecek fénylettek. A derekát körítő övet, miből egyetlen fényűzése állt hajdan, ama karsu termetet átszűrő övet, melyet akkor egyszerű csokor érősitett derekához, most gyémántokkal kirak-

kott fénylő arany csatt tartotta össze. Tekintem a bolygóról mohó és bosszus kíváncsisággal fordult azon férfi felé, ki mellette állt, kinek megismerlésére eddig nem is gondoltam. Talán, gondoltam szorongó szívvel, talán e férfi férje Annának, s már éppen meg akartam szólítani, hogy egyenesen megkérjésem tőle, midőn a férfi hirtelen hátra fordult, s én elképedve meresztettem reá szememet. Egy előttem ismeretes fiatal ember volt, kedves szeretetreméltó fiatal ember és gazdag, de nős, szép fiatal neje volt, kit hasonlóan jól ismertem, s kival csak aze-őti napon találkoztam volt, széddül fogott el, azt hittem mindjárt megfulok, alig volt annyi időm, hogy hirtelen kirohanjak a páholyból, különben lerogytam volna. Szerencsére az előadásnak csak hamar vége lett.

Megálltam a lépcső mellett egy zűgban hogy láthassam mikor kijő. Láttam mint halad le egész méltósággal kedvese karján, vakítan szép díszes öltözéttel volt; hízeglő mormogás követte lépteit, a bámolat ama halk felkiáltásai lebentek el a körülállók ajkairól, mely annyira kedvelt a nők előtt, melyet ők a szerelemnél is többre becsülnek néha. Oly közel haladtak el melletttem, hogy kezeimmel érinthettem; rubája ujja karomat meglegyintette; éreztem a hajából, öltözéteből felém szálló illatszer balzsamát; láttam közről az őt elborító fényt és gazdagságot, a haját átfűző gyöngyöket, a fényes ékszerket s a homlokán ragyogó aranyat, s rajta a Caméát, egy bámulatos szépségű domborművet követ: korom fekete alapon egy fehér Vénust ábrázolt.

„Szerencsétlen leány! gondoltam keserű érzelmek közt, meg vagy jegyezve homlokodon, homlokodon hordó szégyened bélyegét!”
(Folytatása következik)

„KELET” magán távirata.

Feladatott Budapesten szept. 11. 1 ó 6 50 p. éjjel.

Érkezett Kolozsvára szept. 11. 1 ó 35 p. éjjel.

A novi-bazári occupatiónál távirják; Killies vezérőrnagy Plevlyéhez érkezett. A keresztények az osztrák-magyar csapatok bevonulását nagy örömmel fogadják.

Érték- és váltófolyam.

1879. szeptember 10.

Magyar aranyjárdék	145.
„ kincstári utalv.	1 kibocsát
„ keleti-vasut elsőbőség 2	83.20.
„ állami kötvény 1876 év	74.—
„ vasuti kölcsön	110.75.
„ földterhermentesítési kötvény	87.25.
temesi erdélyi	85.50.
horv. slavon	87.75.
mag. szőlődzma váltáság	89 —
Osztr. egyseges államadósság papírban	66.50.
„ ezüstben	68.—
„ aranyjárdék	79.80.
1860. államsorsjegy	123.20.
Osztr. nemzeti bank részvény	255.40.
„ hitelrészvény	247.—
magyar. hitelbank	821.—
Érték	—
Cs. k. arany	5.60.
Napoleon'd'or	9.34.
Német birod. mark	57.75.
London	117.80.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

(A nyári színházban.)

Kolozsvárt, csütörtökön. szeptember 11. 1879.

Mária Thérézia

és a

szabad kőművesek.

5 felvonásban.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békésy Károly.

Stein János

zeneműkereskedése Kolozsvárt.

Zeneműkereskedésem, mely a zeneirodalom terén történetileg legnagyobb mozzanatok figyelemmel kíséri és azzal folyton lépést tart, utóbbi időben annyira tul lett halmozva újabb és jeles zeneművekkel, hogy kénytelen vagyok azokat hely szűke miatt

rendkívül leszállított áron elárusítani.

20 darab különféle zenemű leszállított ára, zongorára, köztűtűk szalondarabok, tánczok, klasszikusok sat. sat.

10—15 frt. boltiár helyett csak 2 frt.

Videki megrendelések utánvétellel azonnal és pontosan teljesíttetnek.

Mindenemű zeneműjegyzékek ingyen és bérmentve.

A legújabb zenedarabok azonnal kaphatók és szívesen küldetnek házhoz, vagy vidékre választás végett.

Stein János

zeneműkereskedése Kolozsvárt.

Hirdetmény.

Kolozsvár sz. kir. város palinka áruháza, mely eddig 66,666 frt 67 kr o. é. évi bérrellett bírátt, a folyó évi augusztus 21 és 22-kén tartott árverés alkalmával — minthogy sem szóbeli, sem írásbeli ajánlat nem tétetett — ki nem adhatván, a tulajdonos városi közönség ideit 131. sz. a. határozata folytán még egy újabb határidő tűzték ki

folyó év szeptember-hó 25-ke déli 12 óráig,

oly figyelemzettel és felhívással, hogy a bérvegyok ezen határidőn belől írásbeli ajánlatokat, az elébbirt eddigi béösszegezen mint felkiáltási áron alól is, azonban az ezen lap ideit 171, 177 és 183-dk számjaiban közzé tett hirdetményben kitűzött egyéb feltételek szerint felszerelve a város polgármesteréhez adják be, az ajánlat elfogadására nézve a városi bizottság szabad elhatározása az elébbi árverési hirdetmény 7-dik pontja végén jelzett kikötéssel fenntartatván.

Végül megjegyeztetik, hogy ha a beérkezett ajánlat tevők közül a városi képviselő bizottság olyant fogadna el bérletnek, ki a szeszt és szeszes italokat ezen üzlete számára idegen helyről fogná behozni, az ilyen vállalkozót a város a behozatali vám díj alól mentesíti, s csak is a vasúti kövezetvámot tartozand fizetni.

A kolozsvári tanácsról.

Kolozsvárt, 1879. szeptember 5-kén.

SIMON ELEK, polgármester.

Sz. 682. — 1879.

(324)

(2—3)

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatom alatti törvényhatóság központi tisztai karánál, a III-dik aljegyzői állás választásán úján folyó évi október 7-kén tartandó bizottsági gyűlésen betöltendő levén, felhivatnak mindazok, kik ezen 700 frt. évi fizetéssel járadalmazott állást elnyerni óhajják, hogy az 1870. évi XLII-dik t. cz. 66 §-ához mérten felszerelt folyamodványukat alól-írotthoz **folyó évi szeptember 15-ig**, annál bizonyosabban nyújt-
sák be, mivel a később érkezettek tekintetbe nem fognak vétetni.

Szolnok-Dobokamegye főispánjától.

Deésen, 1879. augusztus 28-kán.

Báró BÄNFYI DEZSŐ, főispán.

HUTFLESZ KÁROLY

KOLOZSVÁRT, (35—*)

megvásárol mindenemű magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemeteket, s leszámítol escomptírt) mindenféle nyereségeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bármily összegű **fizetéseket**.

AJANLJA DUSAN ELLATOTT

FÜSZERTÁRAT, BÖRKERESKEDÉST,

ugy saját gőz- (heger)- malmi

LISZTEIT,

ugy szintén kiadó minőségű

lagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

POUDRE RAVISSANTE

du Dr. LEJOSSE à PARIS

A párisi és londoni hírlapvilág, valamint a legtöbb művész legkedveltebb arcpóra. Mind az őt hűgyek, kik egyszer használták, meggyőződnek, hogy a POUDRE RAVISSANTE felelőtlenséggel, igen jórapad, hatatlan, és természetes üdöséget ad a bőrvonak, tehát legjobban ajánlatos. Nagy doboz ára 1 frt. — Kis doboz 60 kr. fehér vagy rózsaszínű.

„RAVISSANTE“ du Dr. LEJOSSE à PARIS

A hírlapvilágban egyetlen ártatlanul híresült szava. azon jelles tulajdonsággal bír, hogy a legfinomabb toletté szer minden helyen használható, mely minden bőrtörzset elavított a bőrt színtől tisztítja és szépíti. Mint lágyító, bőrteljesítő szer minden színtűt és elhajlott felületet, mintán a bőrt rendkívül hajlékonyra, gyöngédre és fehérré teszi. Nagy üveg ára 2 frt 50 kr., kisebb 1 frt 50 kr.

SAVON RAVISSANTE

legjobb és legkedveltebb illatos piperecsappan a bőrszín szép tésére (245) és javítására. — (10—10)

Egy kartonnal (3 darab) 1 frt 20 krajczár; darabonként 50 krajczár.

Valódi minőségben kapható Pesten: SVARCZ H. központi főraktárban muzeu-körút 10. sz. és a nagyobb vidéki gyógyszerárakban.

Raktár Kolozsvárt: VALENTINI ADOLF gyógyszerész úrnál.

Kiadó bolt.

Kolozsvárt 29. szám alatt a volt Hidkapu sarkon levő, Reschner-féle **bolt**, belső felszerelés, **folyó év Szent-Mihály azaz szeptember 29-dikétől kezdve kiadó.**

Értekezhetni ugyanazon szám alatt **CZIRJÁK SAMU** tulajdonosnál. (307) (7—7)

SÁRGA KRISTÓF

fehértanú és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középuteza, kisegítő alatt.)

Kül- és bel-földi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésben fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek **ke-zesség mellett**, legutányosabb áron valódi árakkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madapolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-ingek, angol oxford, creton és madapolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyabjű alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.

Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kékzők 4 réttől legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut **zsebkezdők** szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkezdők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 frtig. (387—8) (91—*)

Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős, 1 ftről, 5 frtig.

Női hálók relik, 1 ftről, 5 frtig, főkötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet relik, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny neszek, gyapjú és pamut takarók, paplanok, madracok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.

Legújabb szerkeztű esernyők, 1 frt 40-től 15 frtig.

Fehér és színes harisnyák, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glage kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat, legutányosabb árban.

Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut vászon szín-tartó creton, oxford és madapolán,

színes íngszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chiffon, creton és madapolan **fehér íngszövetek** 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig.

sima, himzett és redős

len és pamut íngbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varó, himző-pamutok és ezernél, ujjon szűtték részére főkötők, télik és takarók sat.

Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségre kívánt felülművek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bősé, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját megváltoztatni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánatra kie-eleml.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

Sárga Kristóf.

(328)

Gubacsot

(1—4)

a legmagasabb áron megvásárol bármily mennyiségben.

Kolozsvárt,

TAUFFER JÓZSEF, óvár.

Ugyanott egy **tanuló** felvétetik.

Polgárok!

Francia, angol és osztrákok évek óta különlegességekkel árasztják el hazánkat. Ezen, legtöbb esetben célra nem vezető orvosokéért sok százezer forint vándorol ki a külföldre. Az általam feltalált és készített **Elet-Elixir** először is külföldön vitt ki magának elismerést és évenként több mint egy millió üveggel küldök ezen **Elet-Elixir** külföldre. (287) (14—20)

Egy részről azon eredmény, melyet az általam feltalált

kárpáti ELET-ELIXIR

Angol-Német és Franciaországban a számtalan, azonban legtöbbnyire eredménytelen, gyógyszeres kísérlet kivétel, másrészt a tömeges megrendelések, valamint ezekre menő híres férfak, köztük 8 királyi fensége a Walei herceg (angol trónörökös), és tanárok által kiadott elismerő és köszönő levelek arra indítottak, hogy magyar hazánkat is raktárakat állítsak. Ily raktárt állítottam fel. Kolozsvár város és vidéke részére **Vogel Károly és Dietrich Sámuel** uraknál. Erekig tartó fáradságon szorgalommal és sok élt alapos tanulmányok folytán fedeztettem csak fel a Kárpát sívlek a növények gyógyalkatát, melyek az alkalmak kivonatát szerint felelőtlenséggel kiadnak ki a kö-vetkező betegségekben. Bámulatos eredmény a láznál, bármily idült legyen is az, cho-lera és hányás-ekelés gyors elmúlása, biztos szer rossz emésztés, gyomorgyen-geség, hányás, étvágyhiány és nyálkásodás ellen: még beteg emberek is bizon számíthatnak hosszú életre ezen **ELET-ELIXIR** használatát mellett.

Laibach, 1878. szeptember 2.

A Boszniából jött súlyos gyomorbajokban szenvedők, melyek az Ön kárpáti **Elet-Elixir** használatát, mind kiépültek. Most újabb 1000 üveggel kérek küldeni.

Dr. Kolorits Ferencz, főorvos.

A részemre próba gyanánt küldött 20 üveg **Elet-Elixir**, mindennemű gyomorgyen-geség ellen sikerrel alkalmazva, felhasználtam. Ez eredmény és kívánata folytán az ön által felfedezett **Elet-Elixir** a konstantinápolyi egészségügyi igazgatóságunk legnelebbebb ajánlatom. — 500 üvegnek azonnal elküldését kérem.

Mustafa baba, ezr. és ezermester főorvos.

Sürgöny. Fuchs urnak Malaczkán, Magyarország. Küldjön azonnal 100 üveg **Elixir**, az első küldeményt tábori kórházamban már felhasználtam. Kálafát, 1868. január 10.

Dr. Brankovics Sándor.

Fuchs B. ur által Malaczkáról (Magyarország) Dr. Girardin helyet. tanárhoz küldött **Elet-Elixir** a kórház megvizsgálata, — alkalmatosságot érvényesítvén, emésztési gyengeségek és gyomor bajoknál — eddig el nem ért eredményeket vitt ki.

„Le Gazette de France“ Páris. 1877. jan. 3.

Fuchs B. ur által feltalált **Elet-Elixir** gyógyszerje a helybeli egyetem orvosi ka-ránál megvizsgáltatott, alkalmazását eddig el nem ért siker koronázta, emésztési gyen-geség és emésztés hiányánál. Ezen eredmény folyományaként megengedtetett malaczkai lakos Fuchs B. urnak az általa feltalált **Elet-Elixir** Franciaországban elárulhatni.

Páris, 1879. június 10. A már elhasznált 10 palack **Elet-Elixir** oly kedvező hatást gyakorolt gyomorhurutomra, hogy indittatva vagyok abból enzel még 25 pa-lackot re-dolni.

Dr. Rieger.

Caslau, 1879. April 18. Egy barátomnak köszönöm önnek czimét, s kérem az annyira földesért kárpáti **Elixir**ből nekem 3 palackot küldeni.

Joachimovich Venczel, cs. kir. járásbíró.

Nagy-Kikinda, 1879. April 29. Ezenel bátorodom legnelebbebb hálat mon-dani önnek a valódi **Elet Elixir**je által tökéletesen meggyógyult sok éves hideglázamért.

Petrovics György, gabnakereskedő.

Karlowitz, 1879. június 1. Tekintetes úr! Ezenel nyilvánosan mondok önnek hálat az ön által készített **Elet-Elixir** gyógyításá miatt; gyomorbajomat több orvos sem tudia meggyógyítani, s most visszanyert egészségem mellett egészen újjászülöttem érezem magam.

Ivackovich Prokop, patriárcha.

Újvidék, 1879. június 16. Küldjön ön azonnal vaspályán 50 palack **Elet-Elixir**, mert több hideglázbetegen már javulásnak indult.

Dr. Med. Jovanovich Ferencz.

Pancsova, 1879. június 20. Igen tisztelt uram! Nőm, a ki akat gyomorbajával már több fűrdőt látogatott meg, többek közt Karlsbad (Csehország) is, nem tudt o gyógyulást nyerni; egyik füvrem Belgradban **D.iber gyógy-szer**hez vittem, utasított **Belgradban**, a ki önnek főkutatára, a mire 10 palack **Elet-Elixir** hozattam, melynek jótékony hatását nem tudom púzzal megfizetni; mert az életnek egészséget nél-kül nincs értéke. Fogadja az én és már egészséges nőm legbensőbb hálatát, s tartsa meg önt a mindenségtől még sokáig az emberiség javára.

Milorinevics János, szálloda tulajdonos.

Zágráb, 1879. június 18. A küldött 40 palack **Elet Elixir** több barátommal osztottam meg s teljesen meg vagyunk vele elégedve; miután este és reggel egy-egy evőkanállal vetünk belőle, égványunk mind-ig egyaránt pompás volt; szivesen kérem, küldjön az én czimem alatt még 50 palackot.

Báró Rauch.

Dija kovár, 1879. június 17. Csak három nap óta fogyott el önnek **Elixir**je, s már étvágyhiányt érezek. Kérem postán nekem ismét 50 palack **Elet-Elixir** küldeni. Sirosmayer, úrpök.

Egy üveg ára csomagolás al 1 frt.

FUCHS B., Malaczkán, a Kárpát alján.

Ránsburg Adolf

főtér, báró Jósika-ház.

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy már 20 év óta fennálló

Férfi és Gyermekek-ruha raktáromat

ujjonnan berendeztem és előnyös bevásárlásaim által képes vagrok,

egy jó őszi gyapju szövet rendbelit

14 frttól elkezdve

24 óra alatt mérték szerint elkészíteni.

Továbbá tudatom, hogy a t. vásárlók részletfizetési ked-vezményben is részesülnek. (327) (1—6)

Vidékiek kívánságára mustrákkal szolgálhatok.

A t. cz. pártfogását kéri: **RÁNSBURG ADOLF.**

ISKOLAI KÖNYVEK.

NYELVTANOK

és

TÁRSALGÁSI KÖNYVEK.

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

ISKOLAI KÖNYVEK.

TANKÖNYVEK ÉS TANESZKÖZÖK

KÉZI és FALI
TÉRKEPEK.
ATLASZOK,
FÖLDGÖLYÖK.

Stein Jánosnál

KOLOZSVÁRT.

M. KIR. EGYETEMI NYOMDA
KIADVÁNYAINAK
FORAKTÁRA.

Iskola Alapítvány — Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár — Fundatia pentru Scoala — BCU Cluj-Napoca.

Stein Jánosnál

KOLOZSVÁRT.

SÁROSPATAKI REF. FŐISKOLA
ÖSSZES KIADVÁNYAINAK
FORAKTÁRA.